

TÁJÉKOZTATÁSGÉPESÍTÉS, REPROGRÁFIA

Dokumentumok keresése a mikrofilmlap tárolókból

A szak szerint lerakott mikrofilmlapok egylépcsős eljárással könnyen kikereshetők a címsorban olvasható jelzetek, címek alapján. Egy nagyobb kapacitású központi munkatárolóban lévő több ezer mikrofilmlapból azonban a keresés csak két- vagy háromlépcsős eljárással lehetséges.

Az információfeldolgozás folyamatában az első teendő a dokumentumok tárolása, ami szintézise minden részfolyamatnak /kiértékelés, indexelés, rendszerezés, kódolás, szelektálás/. A dokumentumtárolással kapcsolatos követelmények: nagy tárolókapacitás, rövid kikeresési idő, korlátlan tárolási idő. Ezért lényeges az adatok áttekinthető elrendezése, a dokumentumok ismertetőjeleinek pontos feltüntetése, az alacsony tárolási és karbantartási költségek.

Mindezeket a követelményeket a mikrofilmlap elégíti ki a legjobban. Az erősen iparosodott országokban a racionális dokumentumtárolás tekintetében a mikrofilmlap az első helyen áll. Amíg 1963-ban a tekeresfilm és a mikrofilmlap viszonya 90% : 10% volt, addig 1970-re 20% : 80%-ra változott a filmlap javára.

Egy információkereső rendszer két fő eleme a címtároló és a dokumentumtároló. A címtároló tartalmazza a dokumentum profilt, a mikrofilmlaphoz tartozó címeket és a mikrofilmlap koordináta adatait. Egyben munkaeszköz a keresés folyamatában, felvilágosítást nyújt a dokumentum pontos helyéről a dokumentumtárolóban. A dokumentumtároló tulajdonképpen a filmtároló.

Az információkereső rendszer három funkciója: a dokumentumok előkészítése, a címtároló segítségével végzett keresés és a dokumentumok kiválogatása a mikrofilmlap tárolókból.

Az információ keresése meghatározott stratégia szerint történik. Az egylépcsős rendszerben a dokumentum profil és a dokumentum tartalom egy hordozón szerepel. A többlépcsős rendszerben a címtároló és dokumentumtároló különállóan működik.

A kétlépcsős információkereső rendszer előnyei:

a címek pontosabb keresése segédeszközök és gépek alkalmazásával;

a keresés eredményeinek korrigálási lehetősége az első lépcső után;

- gyorsabb keresési lehetőség;
- nagyobb információsűrűség a mikrofilmlapon;
- a mikrofilmlapok minimális elhasználódása.

Az egy- vagy kétlépcsős rendszer felépítésére alkalmazható segédeszköz a fénylyukkártya, peremlyukkártya vagy az elektronikus számítógép. A fénylyukkártya kombinálható a peremlyukkártyával.

A keresés hatékonysága függ a mikrofilmlap ésszerű kialakításától és a mikrofilmlapra felvett dokumentumok pontos megjelölésétől. A mikrofilmlapra a jelzeteket címkarton alapján felvételezik. A mikrofilmlap a következő jelöléseket tartalmazhatja:

- a mikrofilmlap címe;
- a dokumentum címe vagy témája;
- a dokumentum száma /a referálókarton száma, rajzszám/;
- folyószám;
- keltezés;
- az összetartozó mikrofilmlapok megjelölése;
- a felvételek száma, a kicsinyítés mértéke;
- a bizalmas dokumentumok jelölése.

A fenti jelölések a mikrofilmlap felső sorába, a címmezőbe fényképezhetők, szabad szemmel olvashatóan. A jelöléseket a dokumentumoknál is mindig fel kell tüntetni, hogy a mikrofilmlapról más mikroformára történő esetleges konvertálásakor a dokumentum származása megállapítható legyen. A dokumentumok keresésének könnyítésére ajánlatos minden új dokumentum fényképezését a mikrofilmlapon új sorban kezdeni.

A mikrofilmlap címe egy- vagy több jegyű alfanumerikus kódból és egy több jegyű folyószámból állhat. A folyószám meghatározza a mikrofilmlap helyszámát. Ez a szám kiegészíthető a dokumentumfajta kezdőbetűivel. Az így kialakított mikrofilmlap címe legfeljebb 15-20 betűből és számból tevődik össze, ami jól elhelyezhető a címsorban és minden vonatkozásban lehetőséget nyújt a dokumentum gyors keresésére.

/Informatik, 21.k. 6.sz. 1974. p.36-41./

